

COORDINADORA CULTURAL DE L'ANY AL-AZRAQ

Diània, 27 de gener de 2025

Estimades amigues i amics,

per la present vos informem la constitució de la **Coordinadora Cultural de l'Any al-Azraq**, integrada per les associacions que encapçalen el present escrit, a les quals es preveu que s'adherisquen altres associacions culturals existents als pobles de les nostres comarques. És el nostre propòsit enllestir i coordinar una agenda cultural per commemorar l'efemèride dels 750 anys de la mort del visir al-Azraq, personatge històric de capital importància en l'imaginari col·lectiu de les nostres comarques, agenda que en principi constarà de les següents activitats:

- Un cicle de 12 conferències de caire històric sobre els fets que el visir al-Azraq i el rei Jaume I protagonitzaren mitjan el segle XIII, així com altres qüestions relacionades amb aquella època. És la nostra intenció que les conferències es realitzen als pobles que ens oferisquen la seua col·laboració. S'adjunta el programa de conferències i conferenciants en l'annex 1 que acompanya a este document.
- Un cicle de 12 excursions temàtiques i visites guiades a castells i altres indrets d'importància històrica en les revoltes protagonitzades pel visir al-Azraq, realitzades de la mà de guies oficials i eventualment acompanyats d'historiadors, arqueòlegs i altres investigadors. S'adjunta el programa d'excursions i visites guiades en l'annex 1 que acompanya a este document.
- Un cicle de 12 recitals poètics musicats que versaran sobre diferents temàtiques i autors medievals, especialment sobre poetes de la nostra terra, encara que també sobre altres poetes andalusins, orientals i cristians representatius del segle XIII i anteriors. És la nostra intenció que els recitals es realitzen als pobles que ens oferisquen la seua col·laboració. S'adjunta la programació dels recitals en l'annex 1 que acompanya a este document.
- Un cicle de representacions teatrals de l'obra "El pacte del Pouet", basada en l'acord que signaren el visir al-Azraq i l'infant Alfons d'Aragó per a la rendició progressiva dels castells que governava el visir al-Azraq. És la nostra intenció que, com a mínim, es faça una representació a cadascuna de les quatre comarques. S'oferix més informació sobre esta activitat cultural en l'annex 1 que acompanya a este document.

- Un cicle de concerts de música medieval i andalusina, amb diferents formats i propostes. S'oferix més informació sobre esta activitat cultural en l'annex 1 que acompanya a este document.

És la nostra intenció que les activitats es realitzen preferentment als pobles de les comarques de **l'Alcoià, el Comtat, la Marina Baixa i la Marina Alta**, territoris relacionats amb els fets històrics protagonitzats pel visir al-Azraq, i que són l'àmbit d'actuació de les nostres associacions. Les associacions culturals interessades en col·laborar en la difusió i/o participació de les activitats programades a la nostra agenda poden adherir-se a la **Coordinadora Cultural de l'Any al-Azraq** mitjançant el següent procediment:

- Emplenament del **full d'adhesió a l'Any al-Azraq** que s'annexa al final d'este document (annex 2). Podeu imprimir el document, emplenar-lo a ma i escanejar-lo per al seu enviament.
- Enviament del **full d'adhesió a l'Any al-Azraq** al correu electrònic de la Coordinadora Cultural de l'Any al-Azraq: elblau750@gmail.com.

Amb motiu d'informar amb més detall sobre les activitats culturals a realitzar, s'adjunta a esta comunicació un annex informatiu (annex 1)

Sense altre particular, tot esperant que la nostra iniciativa i les nostres propostes culturals vos hagen semblat interessants, vos animem a adherir-se i participar de **l'Any al-Azraq** des de les vostres Associacions i que animeu a adherir-se i participar també als vostres Ajuntaments. Molta salut i cultura, que bona falta ens fan.

Just Sellés

Coord. d'Activitats Culturals

Vicent Morera

Coordinador Comarcal

ANNEX 1 D'ACTIVITATS CULTURALS

CICLE DE CONFERÈNCIES HISTÒRIQUES

Al llarg de l'any 2026 es realitzarà un cicle de 12 conferències històriques amb el següent contingut:

- **Al-Azraq. Entre el mite i la història.** Just I. Sellés (escriptor)
- **Els castells andalusins a les nostres comarques.** Dr. José Luis Menéndez Fueyo (MARQ)
- **El pacte del Pouet.** Agustí Galiana (investigador)
- **La toponímia al segle XIII en la Marina Alta.** Josep Andrés Torres (investigador)
- **Les dones al segle XIII. Poetesses.** Dra. Irene Ballester (UV)
- **Les monedes i l'economia al segle XIII.** Dr. Miquel Sánchez Signes (Museu Arq. de Lliria)
- **El castell de Bairén i la conquesta de la Safor i la Marina.** Dr. Joan Negre (Museu Arq. Gandia)
- **La poesia andalusina en temps d'al-Azraq.** Salvador Jàfer (Poeta i filòleg)
- **La música andalusina i cristiana del temps d'Al-Azraq.** Jota Martínez (luthier i musicòleg)
- **El llegat andalusí en l'actualitat.** Josep Ahuir (arqueòleg) i Sílvia Tàpia (investigadora)
- **El fet de Rugat: quan el visir al-Azraq emboscà el rei Jaume.** Just I. Sellés (escriptor)
- **Els Banû Sîd Bûnuh d'Atzeneta (Vall de Guadalest): una família de místics sufís.** Dr. Francisco Franco (UA)

CICLE D'EXCURSIONS TEMÀTIQUES I VISITES GUIADES

Durant l'any 2026 es realitzaran 12 visites guiades a diferents indrets d'interés històric:

- Penya Foradada des d'Alcalà de la Jovada: els captius de la batalla d'Alcoi.
- Cim de Benicadell des de la caseta del guardes: la batalla pel castell de Benicadell.
- Castell d'al-Qal'à des de Benissili: l'alberg major d'al-Azraq.
- Castell de Gallinera des de Benirrama: el desterrament d'al-Azraq.
- Castell de Perputxent des de l'Orxa: el Pacte del Pouet.
- Castell de Rugat des d'Aielo: el fet Rugat, l'intent de magnicidi de Jaume I.
- Castell d'Ambra des de Pego: la revolta d'al-Azraq.
- Talaia d'Almaraién des del port de Salem: Benicadell, frontera de foc.
- Barranc de la Canal: la mort d'al-Azraq en la batalla d'Alcoi.
- Ruta urbana per Alcalà de la Jovada: Al-Azraq, entre la història i el mite.
- Ruta urbana per Planes: la traïció al visir al-Azraq.
- Ruta urbana per l'Alcoi medieval: l'origen de les festes de Moros i Cristians.

Les diferents excursions estaran organitzades per una empresa externa (Caragol Tours, d'Alcoi), qui s'encarregarà del cobrament, el guiatge i de gestionar el segur dels participants. Si hi haguera més demanda de participació que oferta d'excursions, es podrien repetir les visites guiades que major interès hagen suscitat.

RECITALS POÈTICS MUSICATS

La poesia i la música tindran un gran protagonisme en l'any al-Azraq. Durant el 2026 es celebraran un mínim de 12 recitals poètics musicats pertot arreu de la nostra geografia. Estos recitals constaran d'un preàmbul i un epíleg musical a càrrec de l'experimentat luthier i musicòleg Jota Martínez, que introduirà, rematarà i acompanyarà l'espectacle poètic amb els acords de composicions i instruments medievals. Hem preparat un recital poètic d'altura amb les veus suggeridores dels rapsodes Sílvia Tàpia i Joan Femenia, que ens portaran de la mà per l'univers poètic andalusí, oriental i feudal, amb un repertori de temàtica selecta i variada que fluirà, harmoniosament, al so de la música de Jota Martínez. Poesia i música maridada en un espectacle audiovisual d'una hora de duració, on el sentiment d'estima a la terra estarà present, també, a través de la projecció dels paisatges més inspiradors de la nostra terra i d'alguna sorpresa que tenim reservada. La poesia en temps del visir al-Azraq: segurament, l'activitat més emotiva i evocadora de totes les que oferim.

Si hi haguera més demanda de participació que oferta d'espectacles, se'n podrien programar més, de manera que cap poble es quedara sense gaudir d'esta interessantíssima proposta cultural.

CONCERTS DE MÚSICA MEDIEVAL

Considerem que els concerts són un complement excel·lent per a la resta de les activitats que s'oferixen per a commemorar l'efemèride del 750 anys de la mort del visir al-Azraq. Desitgem realitzar almenys un concert cada trimestre de l'any (un total de 4), però si hi haguera interès per part dels Ajuntaments se'n podrien programar més per fer visibles diferents propostes musicals de diferents especialistes en les músiques del segle XIII.

La nostra intenció és oferir programes de concert personalitzats per a l'ocasió, històricament documentats perquè l'experiència del públic siga immersiva en les músiques coetànies al visir al-Azraq. De la mà del luthier, musicòleg i músic **Jota Martínez** i de la seua *ensemble* acompanyant, podrem escoltar la música dels pobladors musulmans, però també la dels cristians i els jueus, i comprovar com s'entrellacen i es mesclen entre si; ritmes, acords, instruments i temàtiques molt similars que demostren que, encara que la convivència no va ser del tot pacífica entre els pobles, sí que hi va haver un important intercanvi cultural i social entre ells.

Per a oferir propostes musicals interessants, coherents, documentades i competitives, però també per ajudar els artistes de la terra, la intenció és programar propostes d'especialistes que visquen i desenvolupen la seua activitat en el territori diànic. Així mateix es proposen formats diferents perquè es puguin adaptar a les necessitats dels diferents Ajuntaments, i que tant les poblacions grans com les més menudes puguin programar i gaudir estes activitats.

Podeu saber més sobre Jota Martínez en la seua [pàgina web](#). Així mateix, podeu gaudir de la seua música i els seus concerts des del seu canal de [YouTube](#).

REPRESENTACIONS TEATRALS DE L'OBRA "EL PACTE DEL POUET"

El teatre també tindrà cabuda en la nostra programació cultural, concretament l'obra teatral "El pacte del Pouet", de l'escriptor beniarresí Just I. Sellés. L'obra recrea el context històric que propicià l'acord que el visir al-Azraq i l'infant Alfons d'Aragó, primogènit de Jaume I, signaren el 15 d'abril de 1245 per a pactar la rendició progressiva dels huit castells que governava el visir en el moment de la firma. Un fet capital de la nostra història que molts valencians desconeixen i que, amb la representació d'esta obra, es pretén apropar al públic.

Atesa la complexitat que comporta la producció d'una obra de teatre, hem delegat eixa responsabilitat en la companyia **Farfullit teatre** que dirigix Cèsar Monzonís, qui s'encarregarà de produir-la i d'adaptar-la per a representar-la en un teatre o en un escenari exterior. És la nostra intenció que l'obra es represente almenys quatre voltes al llarg de 2026, una per cada comarca, encara que si hi haguera interès se'n podrien programar més. És també la nostra intenció que, després de 2026, esta obra es represente tots els anys durant la setmana central del mes d'abril, i que la funció tinga lloc en un poble diferent de la nostra geografia, de manera itinerant.

Si voleu saber més sobre **Farfullit teatre** podeu consultar la seua [pàgina web](#).

CONTACTES

Podeu contactar amb la Coordinadora Cultural de l'Any Al-Azraq per qualsevol dels següents mitjans:

- Web: <https://elblau750.com/>
- Correu electrònic: elblau750@gmail.com
- Telèfons i whatsapp:
 - Coordinador d'activitats culturals (Just Sellés): 647 709 777
 - Coordinador comarcal (Vicent Morera): 649 196 791

ANNEX 2 - FULL D'ADHESIÓ A L'ANY AL-AZRAQ

(Commemoració de l'efemèride del 750 aniversari de la mort del visir al-Azraq)

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

El visir al-Azraq és un personatge històric ben conegut i considerat en les nostres comarques. Tot i ser el més obstinat adversari de Jaume I —el rei cristià que amb les seues conquestes va fonamentar la identitat del poble valencià, de nosaltres—, el Conqueridor el tracta sovint amb el respecte que mereixen els rivals que han lluitat amb coratge. Segurament, al-Azraq hauria caigut en l'oblit si la Crònica de Jaume I no li haguera concedit el protagonisme que tan digne contrincant mereixia, i segurament, també, haver tingut davant tan coratjós enemic va enaltir les conquestes del rei Jaume.

Sol succeir: l'amnèsia del temps s'acarnissa amb aquells personatges que la història, prèviament, ha fet pedaços. La glòria es reserva sempre per al guanyador, i en la derrota, al vençut no li queda altra opció que caminar la polsegosa senda de l'oblit. El cas del visir al-Azraq, però, resulta singular, perquè a pesar de la profunda desfiguració que ha patit el personatge amb el pas dels segles, la seua memòria ha perdurat viva en el cor de la Muntanya: la mar de serres i valls que antany foren els seus dominis: les nostres comarques. Potser l'heroica defensa que va fer de la seua terra i de la seua gent l'ha fet guanyador de la simpatia d'aquells que hem sabut reconèixer en ell l'estima mostrada cap a la seua terra, ara nostra; potser, també, l'herència morisca està encara ben present en els nostres pobles: en el paisatge, en el diccionari, en el nostre receptari, en la nostra memòria, en la festa nostra, de la qual al-Azraq és el principal protagonista.

Abu Abdallah Muhammad ibn Hudayl, al-Azraq, va morir el 5 de maig de 1276 a Alcoi. Ho va fer en el camp de batalla, com un guerrer, amb honor, que cap home fou tan alt en la vida com aquell que clavà en terra els seus genolls per servir el seu poble. El Blau defensà la seua terra fins a l'últim alé de la seua vida i bé mereix que la seua història no quede en l'oblit perquè, tot i perdre, l'exemplaritat dels seus actes el fan guanyador del nostre respecte.

El 5 de maig de 2026 s'acompliran 750 anys de la mort de tan il·lustre personatge. És la nostra intenció commemorar tan exacta efemèride.

L'Associació _____

ACORDA

- 1- Adherir-se a la declaració de l'any 2026 com a **Any al-Azraq**.
- 2- Participar en la difusió de les activitats culturals programades des de la Coordinadora Cultural de l'Any al-Azraq dirigides a fomentar el coneixement de la figura històrica del visir al-Azraq i dels fets històrics que va protagonitzar, en la commemoració del 750 aniversari de la seua mort.

Lloc i data de l'acord d'adhesió:

Nom i càrrec del/s responsable/s que subscriu/en l'acord:

Segell de l'Associació i firma del/s responsable/s que subscriu/en l'acord:

Per a donar tràmit a este full d'adhesió, envieu-lo a l'adreça electrònica elblau750@gmail.com i adjunteu un arxiu amb el logotip de la vostra Associació.

BENVINGUTS A L'ANY AL-AZRAQ!